

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ศึกษาความเชื่อการบูชาพระพุทธรูปประจำวันเกิดที่มีต่อประชาชนในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อความเชื่อการบูชาพระพุทธรูปประจำวันเกิด โดยผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ศึกษาความเชื่อการบูชาพระพุทธรูปประจำวันเกิดที่มีต่อประชาชนในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย” เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยเรื่อง “ศึกษาความเชื่อการบูชาพระพุทธรูปประจำวันเกิดที่มีต่อประชาชนในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย” ผู้วิจัยได้กำหนดประเภทและกลุ่มตัวอย่างในการจัดเก็บข้อมูล ดังนี้

ก. เชิงปริมาณ

๑) ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ประชาชนในพื้นที่อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย จำนวน ๔ ตำบล ประกอบด้วย

๑. ตำบลจุมพล	อำเภอโพธิ์ชัย
๒. ตำบลวัดหลวง	อำเภอโพธิ์ชัย
๓. ตำบลกุดบง	อำเภอโพธิ์ชัย
๔. ตำบลชุมช้าง	อำเภอโพธิ์ชัย

๒) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดจากกลุ่มประชากรในอำเภอโพธิ์ชัยจำนวน ๓๙,๘๔๕ คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Sampling Random) ตามบัญชีหรือทะเบียนราษฎรโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ได้จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน ๓๘๐ คน ดังตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย

ที่	ประชาชนในอำเภอโพธิ์พิสัย	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
๑	ตำบลจุมพล	๑๓,๘๓๒	๑๓๒
๒	ตำบลวัดหลวง	๘,๒๘๒	๗๙
๓	ตำบลกุดบง	๗,๑๖๓	๖๘
๔	ตำบลชุมช้าง	๑๐,๕๖๘	๑๐๑
รวม		๓๙,๘๔๕	๓๘๐

ข. เชิงคุณภาพ

๑) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากคัมภีร์พระไตรปิฎก ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และ วรรณคดี เอกสาร ตำรา วารสาร สิ่งตีพิมพ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒) ผู้วิจัยได้ออกพื้นที่สัมภาษณ์เพื่อให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาความเชื่อการบูชาพระพุทธรูปประจำวันเกิดที่มีต่อประชาชนในอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย” ผู้วิจัยกำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ซึ่งมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับประเด็นการวิจัย

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาความเชื่อการบูชาพระพุทธรูปประจำวันเกิดที่มีต่อประชาชนในอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย” ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อใช้ในการจัดเก็บข้อมูลเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) โดยมีขั้นตอนลักษณะการสร้างเครื่องมือดังรายละเอียดต่อไปนี้

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑) ศึกษาแนวคิดความเชื่อการบูชาจากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้

๒) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๔) สร้างเครื่องมือ

๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

๗) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัย

๘) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

๑) ลักษณะของเครื่องมือสำหรับแบบสอบถาม

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของงานวิจัยเรื่อง “ศึกษาความเชื่อการบูชาพระพุทธรูปประจำวันเกิดที่มีต่อประชาชนในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อการบูชาพระพุทธรูปประจำวันเกิดเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยจัดแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๓ ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วยข้อคำถามมีจำนวน ๔ ข้อคำถามประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีความเชื่อการบูชาพระพุทธรูปประจำวันเกิด โดยจัดทำเป็นแบบสอบถามตามมาตราส่วน (Rating Scale) ประมาณค่า ๕ ระดับ ซึ่งมีคำถามว่า มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยจัดแบ่งเป็น ๑ กลุ่ม คือแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความเชื่อการบูชาพระพุทธรูปประจำวันเกิดโดยจัดเป็น ๒ ด้าน คือ

๑) ด้านอามิสบูชา

๒) ด้านปฏิบัติบูชา

โดยมีข้อคำถามจำนวน ๔๕ ข้อซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Numerical Rating Scale) มี ๕ ระดับโดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	เท่ากับ	๕	คะแนน
มาก	เท่ากับ	๔	คะแนน
ปานกลาง	เท่ากับ	๓	คะแนน
น้อย	เท่ากับ	๒	คะแนน
น้อยที่สุด	เท่ากับ	๑	คะแนน

ตอนที่ ๓ เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเชื่อการบูชาพระพุทธรูปประจำวันเกิดที่มีต่อประชาชนในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire)

๒) ลักษณะของเครื่องมือสำหรับการสัมภาษณ์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ประเด็นที่

เกี่ยวกับความเชื่อการบูชาพระพุทธรูปประจำวันเกิด เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยสัมภาษณ์พระภิกษุ ชำราชการ ปราชญ์ชาวบ้าน และนักศึกษา จำนวน ๑๒ ท่าน

๓.๓.๓. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างประเมินค่าตรงกับวัตถุประสงค์ต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมจำนวน ๓ ท่านประกอบด้วย

๑) พระราชรัตนาลงกรณ์, ดร. รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

๒) ดร.ธนกฤต ทุริสุทธ์ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

๓) ดร.จิณฎิกรรช บุญรุ่ง อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

๓. ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (I.O.C) ในความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขแล้วที่ไปทดลองใช้ (Try Out) แก่ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน ๓๐ คนได้แก่ประชาชนในเขตอำเภอเฝ้าไร่ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .๙๔๒ เป็นค่าที่ยอมรับได้

๔. นำแบบสอบถามที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดตีพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลดังนี้

๑. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์และขอหนังสือจากศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยวิทยาเขตหนองคาย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปถึงพระภิกษุและข้าราชการ ปราชญ์ชาวบ้านและนักเรียน ที่จะสัมภาษณ์

๒. ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๘๐ ชุดโดยนำแบบสอบถามไปแจกประชาชนในพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยโดยผู้วิจัยจะดำเนินการรวบรวมเก็บเอกสารกลับคืนเอง

๓. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมด โดยอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์จำนวน ๓๘๐ ชุด คิดเป็นแบบสอบถามที่ได้รับคืนร้อยละร้อย ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมดเพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

๔. ผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In Depth Interview) กับพระภิกษุ ข้าราชการ ราษฎรชาวบ้าน และนักศึกษา ที่ได้ทำการวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบสมบูรณ์และความถูกต้อง แล้วทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย

๓.๕.๒ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒. ความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างใช้สถิติการวิเคราะห์คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การพิจารณาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความเชื่อการบูชาพระพุทธรูปประจำวันเกิดที่มีต่อประชาชนในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย โดยการหาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้โดยแบ่งระดับการปฏิบัติออกเป็น ๕ ระดับกำหนดความกว้างของแต่ละอันตรภาคชั้นเมื่อได้คะแนนช่วงห่างแต่ละช่วงแล้วสามารถกำหนดระดับความสำคัญในแต่ละช่วงได้ดังนี้^๑

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐-๕.๐๐	หมายความว่า	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐-๔.๔๙	หมายความว่า	มาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐-๓.๔๙	หมายความว่า	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐-๒.๔๙	หมายความว่า	น้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๔๙	หมายความว่า	น้อยที่สุด

๔. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างความเชื่อการบูชาพระพุทธรูปประจำวันเกิดที่มีต่อประชาชนในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ มาวิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (T-test)

๕. ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงให้เห็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเชื่อการบูชาพระพุทธรูปประจำวันเกิด ที่มีต่อประชาชนในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยจะนำการจัดกลุ่มเนื้อหาตามประเด็นในแบบสอบถามปลายเปิดจากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่วิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์เนื้อหา

^๑ ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘.

๓.๕.๓ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique) แล้วนำเสนอมาเป็นการเขียนแบบความเรียง